

Moderne tijd

Een anekdote:

In 1893 liet keizerin-weduwe Cixi tijdens de restauratie van het zomerpaleis vlakbij Peking een paviljoen herbouwen zodat het gebouw op een stoomboot leek. Het paviljoen dat niet kon varen, werd door Cixi betaald met geld dat bedoeld was voor het versterken van de Chinese marine.

Volgens sommige historici was dit een voorbeeld van de handelswijze van Cixi die bijdroeg aan de ondergang van de keizerlijke dynastie.

2p **18** Ondersteun de visie van de historici met **twee** argumenten.

Gebruik bron 8.

4p **19** Licht de poster toe door:

- te beredeneren dat de werkwijze van de WAAC bijdraagt aan de emancipatie van vrouwen in Groot-Brittannië, en
- twee verschillende kenmerkende aspecten van de eerste helft van de twintigste eeuw te noemen die passen bij deze poster.

Gebruik bron 9.

Hiroshi Saito bekritiseert de situatie in China.

3p **20** Geef hiervoor een verklaring door:

- zonder bron aan te geven welke politieke samenwerking in China op dat moment plaatsvindt, en
- met een verwijzing naar de bron uit te leggen welk Japans beleid Saito in China wil rechtvaardigen.

Gebruik bron 10.

Lion Feuchtwanger levert kritiek op het nationaalsocialisme.

4p **21** Toon dit aan voor twee kenmerken van het nationaalsocialisme, waarbij je je antwoord telkens ondersteunt met een andere verwijzing naar de bron.

Gebruik bron 11.

In 1950 start de regering van de DDR de campagne "Duitsers aan één tafel", met als doel te komen tot een verenigd Duitsland. De campagne leidt niet tot een hereniging.

4p **22** Leg uit:

- met bron welke propagandaboodschap de regering van de DDR wil overbrengen aan hun eigen burgers, en
- zonder bron waarom de regering van de BRD niet meewerkt aan de campagne.

Gebruik bron 12.

Peng Zhen geeft een verklaring voor problemen in China op dat moment.

- 3p **23** Licht dit toe door:
- aan te geven welke economische beleidsverandering voor problemen zorgt op dat moment, en
 - uit te leggen met een verwijzing naar de bron welke communistische visie Peng Zhen weergeeft op de oorzaak van de problemen.

De *Staatssicherheidsdienst* legde dossiers aan van Duitse burgers. Na opheffing van deze dienst in 1990 werden de archieven voor iedereen toegankelijk. Veel West-Duitse politici waren tegen het openstellen van de archieven, omdat zij bezorgd waren dat dit voor sociale onrust zou zorgen.

- 2p **24** Leg de redenering van de West-Duitse politici uit.

Gebruik bron 13.

Opland geeft in zijn prent een visie weer op de studentenopstand in China.

- 2p **25** Leg uit welke visie Opland op deze gebeurtenis weergeeft, waarbij je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron.

Studenten verzochten Gorbatsjov tijdens zijn bezoek aan China (zie bron 13) om het Plein van de Hemelse Vrede te bezoeken, maar Gorbatsjov weigerde.

- 2p **26** Geef een politieke verklaring voor:
- het verzoek van de studenten, en
 - de weigering van Gorbatsjov.

bron 8

Poster van het Britse *Women's Army Auxiliary Corps* (WAAC) uit 1918:

Vertaling:

Iedere geschikte vrouw kan een geschikte man vervangen. Sluit je vandaag aan bij de *Women's Army Auxiliary Corps* voor werk met de troepen in het vaderland of in het buitenland.

Voor alle informatie en advies schrijf naar of bezoek het dichtstbijzijnde arbeidsbureau. Het adres is binnen verkrijgbaar.

Toelichting:

In het WAAC ondersteunen vrouwen het leger door te werken als onder andere administratieve hulp, telefoniste en chauffeur.

bron 9

In 1937 wordt een toespraak van de Japanse ambassadeur in de Verenigde Staten, Hiroshi Saito, gepubliceerd in het tijdschrift *World Affairs*. Hierin staat:

Het conflict in het Verre Oosten is helemaal niet zo eenvoudig als sommige Europeanen en Amerikanen schijnen te denken. Het probleem begon niet afgelopen juli. Het is het resultaat van de toestand van China, dat ervoor heeft gezorgd dat al meer dan een eeuw buitenlandse legers China binnenvallen en het is de oorzaak van de aanwezigheid van Britse, Franse, Italiaanse, Nederlandse en Amerikaanse troepen. Als China zijn zaken op orde zou hebben, dan hoefden deze buitenlandse machten er niet te zijn en waren Japans' huidige acties niet nodig. Als de wet en veiligheid in China zou worden gewaarborgd, als China een eendrachtige en stabiele natie zou zijn, zou het zelf 'alle buitenlanders in zee drijven', wat het doel is van vele van de anti-buitenland groepen. Wie is de hoofdschuldige van deze toestand in China? Is het Groot-Brittannië dat al decennia probeert om de Chinese regering te helpen om hun twee grootste inkomensbronnen te regelen? Is het Frankrijk, dat meer missionarissen en onderwijzers heeft gestuurd dan alle andere achtergebleven naties bij elkaar? (...) Het is voor Japanners moeilijk te begrijpen waarom veel mensen in het Westen niet inzien dat de ellende niet van buitenlandse makelij is, maar van Chinese.

bron 10

In maart 1935 publiceert de Duitse schrijver Lion Feuchtwanger een brief in een krant in Frankrijk. Hij schrijft de brief aan de hem onbekende nationaalsocialist die zijn huis in Berlijn heeft overgenomen:

Hoe bevalt mijn huis u, meneer X? Vindt u het fijn er te wonen? Heeft het zilvergrijze tapijt in de bovenste kamers geleden onder het geplunder van de SA-mannen¹⁾? Mijn conciërge zocht bescherming in deze bovenste kamers nadat de heren besloten zich op hem uit te leven omdat ik in Amerika was op dat moment. Het tapijt is nogal delicaat en rood is een sterke kleur, die lastig te verwijderen is. (...) En ik vraag me af wat u hebt gedaan met de twee kamers die mijn bibliotheek bevatten. Ik heb gehoord, meneer X, dat boeken niet zo populair zijn in het Rijk waarin u leeft, en dat iedereen die interesse toont in boeken het risico loopt in de problemen te komen. Ikzelf bijvoorbeeld, heb het boek van uw "Führer" [Hitler] gelezen en argeloos gezegd dat zijn 140.000 woorden 140.000 beledigingen zijn voor de Duitse taal. Het resultaat van die opmerking is dat u nu in mijn huis woont.

noot 1 De SA is een paramilitaire organisatie van de NSDAP.

bron 11

In 1951 laat de regering van de DDR deze poster in de DDR en BRD verspreiden:

Vertaling:

Eis gezamenlijk Duits overleg!

Toelichting:

De mannen aan de tafel zijn vertegenwoordigers van de DDR.

bron 12

In 1961 zegt Peng Zhen, de burgemeester van Peking (Beijing), in een gesprek met de Roemeense ambassadeur:

De twee jaren dat je in China verbleef, waren twee moeilijke jaren. Enerzijds hebben we veel bereikt op het gebied van werk, maar we zijn ook geconfronteerd met een grote hongersnood. Zo'n hongersnood is zeldzaam in de Chinese geschiedenis, dus het is moeilijk om ermee om te gaan. (...) Momenteel wordt de leiding van sommige gemeenschappen overgenomen door landheren, rijke boeren of hun lakeien, of door generaties die vroeger lid waren van de Communistische Partij en van arme boerenafkomst waren, maar gedegenerereerd zijn.

bron 13

Tijdens een bezoek van Gorbatsjov aan China verschijnt in de *Volkskrant* van 17 mei 1989 deze prent van Opland:

Toelichting:

Op de achtergrond staat de *Hal van het Volk*, een staatsgebouw aan de rand van het Plein van de Hemelse Vrede in Peking.

Op de hal staat *Leve kameraad Gorbatsjov* geschreven.

De man links is Michael Gorbatsjov, de man rechts is Deng Xiaoping.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.